

Notace znakových jazyků

Jan Fikejs

Podzimní semestr 2020

Vývoj zápisu

znakových jazyků

Jak zachytit znakový jazyk, jeho znaky?

14. — Serviette, Nappe.

Žízeň.

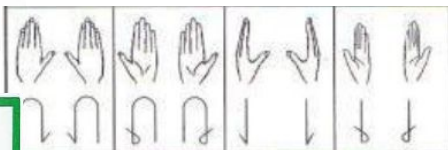
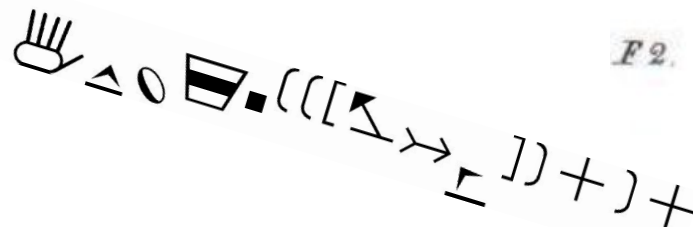

Soif.

raison Dominicale.

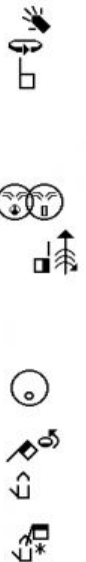
- „Kdybychom vůbec neměli hlas ani jazyka a chtěli bychom jeden druhému ukázat některé věci, nezkusili bychom to stejně, jako to dělají němí, ukázat rukama, hlavou a zbytkem těla?“ (Platón)

F1. $\infty \phi$
 F2. $\infty \phi$
 —
 —

- Když nakreslím ukazovákem do vzduchu kruhový a rychlý pohyb, přetnu křídla času, opíšu kruh, hada, který je v malířství symbolem věčnosti.

$\mu \kappa \ \acute{\alpha} \mu \acute{\alpha} \nu \acute{\alpha} \theta \lambda \cdot \acute{\epsilon} \acute{\alpha} \omega \nu \zeta \ \ \ve \theta \ \ \zeta \mu \acute{\alpha} \nu \phi \acute{\alpha} \omega \nu \zeta \cdot \jmath$

L ₁	↑ ←	před tělem ve výši obličej, pasivní	
P ₉	↑ →	blízký prstů se dotýká prstů L	rychlý pohyb k pravému rameni, pozice ruky se přitom změni na P2 → →

právé rameno se při pohybu ruky odtahuje dozadu

NSK

První pokusy - slovní popis

- Nejstarší dochované zápisy znaků se datují do 10. století.
- Nejedná se však o znaky, které by používali neslyšící ale o znaky mnichů, kteří museli dodržovat slib mlčení.
 - Seznam znaků z Cluny z r. 906 (296 znaků)
 - Uldaricův seznam z r. 1005 (52 znaků)
 - Seznam znaků mnichů z Hirschau z r. 1089 (365 znaků)

-
- **Du Cange** – 17. stol. (soupis znaků tříděných do kategorií)
 - *publikace však vznikla ještě před dobou, kdy byl ZJ používán kolektivně*
 - Př: KNIHA – natáhnout ruku a předstírat, že otáčíme stránky
 - RYBA – vytvářet vlnivé pohyby ocasní ploutve ryby

Školství

- Potřeba zachytit znaky používané neslyšícími souvisí s institucionalizací školství pro neslyšící a vytvářením slovníků pro výuku „manuální metodou“ (*pomocí znaků*)
- **1776 – Charles Michel de l’Epée**
 - *Institution des sourds-muets par la voie des signes méthodiques*
 - (př.: NEMOČNÝ – ohmatáváme puls)
- 1780 – Abbé Jean Ferrand
 - *Dictionnaire des sourd-muets*
 - (př.: POROVNÁVAT – dívat se na ruce, na jednu po druhé)

- **1808 – Roch-Ambroise Cucurron Sicard**

- Považován za prvního tvůrce slovníku ZJ, ale řadu znaků si sám vymyslel..

- *Théorie des signes*

- (př.: HEREC – 1. znázornit sál, divadlo a lóže; 2. gesty znázornit co se děje na scéně, próza a verše; 3. znak pro podstatné jméno)

- **1820, 1844 – Luis Pierre-Paulmier**

- (př.: PŘÁTELSTVÍ – alternativní pohyb dvou rukou, který naznačuje sympatii, vzájemnost, druh citu, jenž proudí od jednoho srdce k druhému)

- 1827 – Joseph Marie Degéranto

- *De l'éducation des sourds-muets de naissance*

- (př.: KLÍČ – napodobujeme pohyb, který je nutný k otevření nebo zavření zámku; JMÉNO – ukazovák pravé ruky klepe křížem na ukazovák levé ruky)

- **1850 – Alexandre Blanchet**

- *Petit dictionnaire usuel de mimique et de dactylogorie*

- (př.: RYBA – napjatá ruka, vnitřní hrana je otočená dolů, napodobuje pohyby ryby, která plave; tvar ruky A – ruka je v pěst, pouze palec je natažený, přitisknutý na ukazovák)

První "písmo"

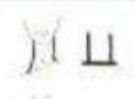

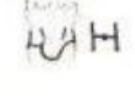

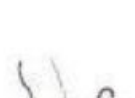

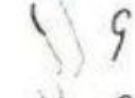

- **1825 - Roch-Ambroise Auguste Bèbian**
 - *Mimographie ou essai d'écriture mimique propre à régulariser le langage des sourds-muets*
 - Jeho snahou bylo zredukovat každý znak na malé množství jednotek, které pak budou reprezentovány grafickými symboly

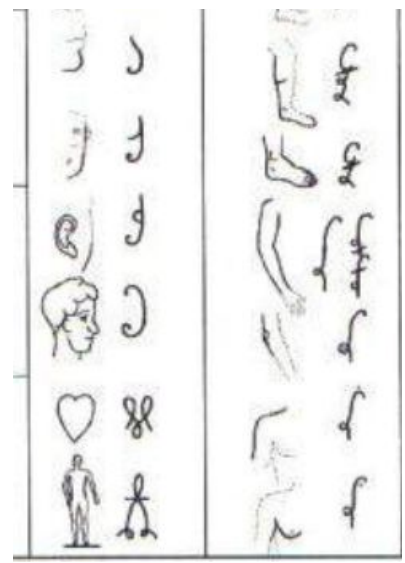

- „Jednotky“, které zachycuje znaky:

- Pohyb (včetně možných modifikací pomocí „diakritiky“ - pomalý, krátký, opakovaný pohyb)
- Tvar ruky
- Vzájemnou polohu rukou
- Části těla (místo artikulace)
- Fyziognomii (uvádí, že výraz obličeje může mít nekonečné množství výrazů a proto se snažil do své práce vybrat jen ty stěžejní)

Caractères des diverses parties de la Tête et du Corps.

5	6
	
	
	
	
	
	
	

Caractères de la Main.

1	2	3	4
			
			
			
			
			
			
			
			
			
			
			
			

Caractères indicatifs du mouvement. P.I.

Mouvement	A Simples	B Courbes	C Circulaires	D Obliques	
De gauche à droite					De gauche à droite et en arrière
				 et en avant
De droite à gauche					De droite à gauche et en arrière
				 et en avant
De bas en haut					De bas en haut et à droite
				 et à gauche
De haut en bas					De haut en bas et à gauche
				 et à droite
En avant					En avant et en bas
				 et en haut
En arrière					En arrière et en haut
				 et en bas
Mouvements de contraction					Mouvements onduleux
..... d'extension				 serpentins
..... propres	(a)			 de progression
	(b)			 de tremblement

Signes de position, empruntés aux caractères du mouvement et qui se placent particulièrement devant le signe de la main gauche, quand il faut indiquer sa position relativement à la main droite.

∩ plus haut	∩ plus bas
⊕ plus en avant	⊕ plus en arrière.
ε devant	ε derrière.
⊕ plus en avant et plus haut.	
⊕ plus en avant et plus bas.	
⊕ plus en arrière et plus haut.	
⊕ plus en arrière et plus bas.	

ε∩ (composé de ε et de ∩)
devant et plus bas.
ε∩ (composé de ε et de ∩)
devant et plus haut.
ε∩ (composé de ε et de ∩)
derrière et plus bas.
ε∩ (composé de ε et de ∩)
derrière et plus haut.

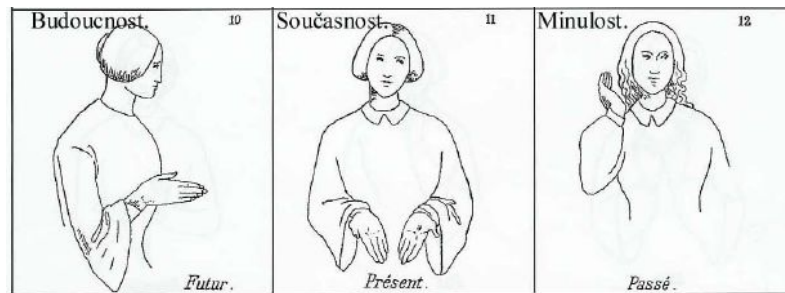
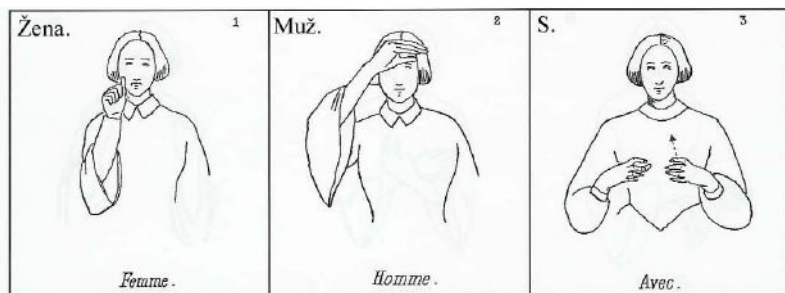
Points Physiologiques 7			
A		♀	ε ↗
B	+	b T	G ↘ S ↘
C	∩	c ∩	H +
	∩	∩	i ? i ∩
D	{ ∩ ∩ ∩	{ ∩ ∩ ∩	j ✕ j T
E	∩	e S	K T k ↗

Emploi de la Mimographie. P. 5

A		B	
F1	J _w	F12	J _w ?
F2	J _m	J _w ?	
F3	J _e	J _w ?	
F4	J ₃	F13	J _w !
F5	J _o	J _w !	
F6	J _e o	F14	J _w !
F7	J _o	F15	J _m ?
F8	J _o	F16	J _m !
F1		F14	W
F2		F15	W ⊕ _x
F3			v·v ⊕ _x
F4		F16	W ⊕!
F5			
F6		F17	J _w W!
F7		F18	W ₃
F8		F19	o π ⊕ o
		F20	o ⊕ o ⊕
		F21	n m o w

Zachycení znaků pomocí obrázků

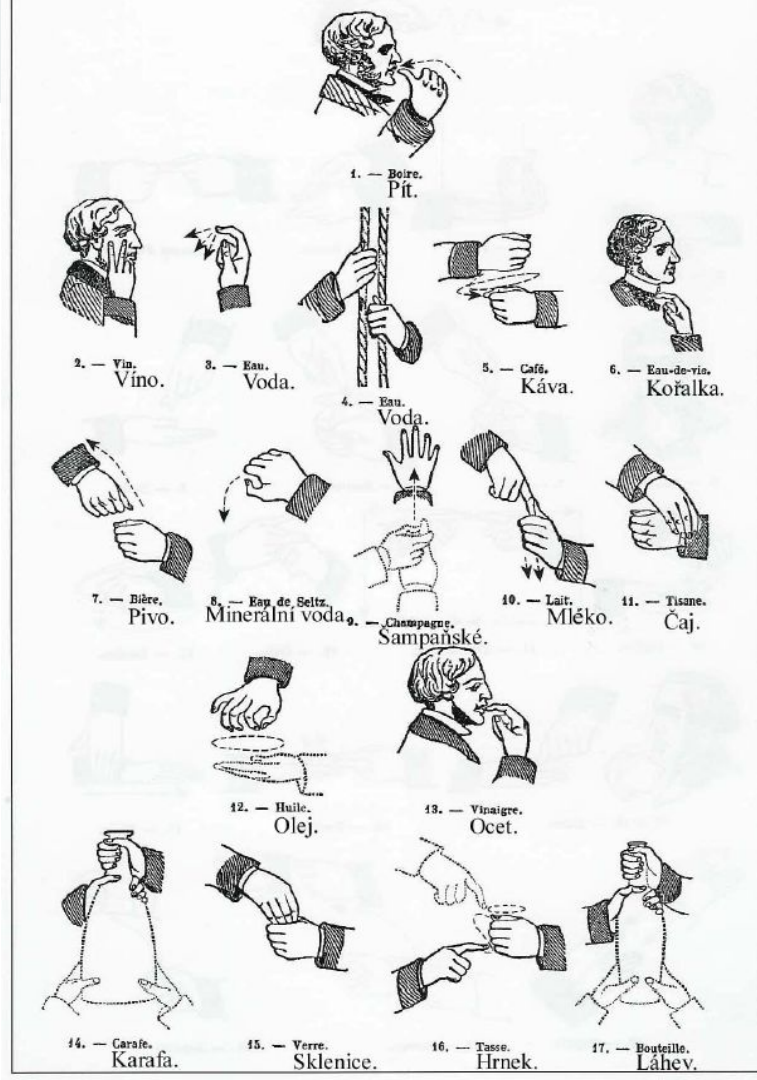
- 1855 – Y. M. Valade (autorem myšlenky)
- 1855 – Joséphine Brouland
 - *Langage mimique Spécimen d'un dictionnaire des signes*

■ 1856 – Pierre Pélissier

- *L'ebseugbenebt orunaire des srds-muets mis à la portée de tout le monde avec une iconographie des signes*

■ 1880 – Milánský kongres..

Chronologie systémů

- 1825 – Roch-Ambroise Auguste Bèbian
- 1960 – William C. Stokoe
- 1974 – Valerie Sutton (*SignWriting*)
- 1982 – Martin D. Colvill (*ENCS*)
- 1987 – Siegmund Prilwitz (*HamNoSys*)
- 1993 – A. Macurová (*modifikace SNS pro ČZJ*)
- 1998 – Berley SL Project (*BTS*)